

Okul Öncesi Dönemde Psikolojik Sağlamlık ile Sosyal Beceriler Arasındaki İlişki ve Sosyal Becerileri Etkileyen Faktörler

The Relationship Between Psychological Resilience and Social Skills in the Preschool Period and Factors Affecting Social Skills

Hatice Pınar AKSOY¹

Gülümser GÜLTEKİN
AKDUMAN²

Merve ŞEPİTÇİ
SARIBAŞ³

Arzu ÖZYÜREK⁴

¹Van Çaldıran Sarı Çimen İlkokulu, Van, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölüm, Ankara, Türkiye

³Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye

⁴Karabük Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Karabük, Türkiye

Öz

Bu çalışma, okul öncesi dönemdeki çocuklarda psikolojik sağlamlık ile sosyal beceriler arasındaki ilişkinin ve sosyal becerilerin hangi kişisel değişkenlerden etkilendiğinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli ve sınıflama modellerinden olan karar ağacı kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleminde 315 çocuk yer almaktadır. Verileri toplamada “Genel Bilgi Formu”, “Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği” ve “Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği” kullanılmıştır. Çocukların psikolojik sağlamlıklarıyla sosyal becerileri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı, çocukların sosyal becerilerinin hangi değişkenlerden etkilendiği ise CHAID algoritması kullanılarak ortaya konulmuştur. Araştırmanın sonucunda, çocukların psikolojik sağlamlıklarıyla sosyal beceri düzeyleri arasında orta düzeyli pozitif yönde bir ilişki saptanmıştır. CHAID analizleri, anaokulundaki çocukların başlangıç becerilerinin anasınıfındakilerden, kız çocukların arkadaşlık becerilerinin erkek çocuklarınkinden, 61-72 aylık çocukların duygularını yönetme becerilerinin 48-60 aylık çocuklarınkinden, 61-72 aylık kız çocuklarının duygularını yönetme becerilerinin 61-72 aylık erkek çocuklarınkinden, kız çocukların sosyal beceri düzeylerinin erkek çocuklarınkinden anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermiştir. Kişisel değişkenlerin, çocukların akademik destek becerilerinde farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Sonuçlar doğrultusunda çocukların psikolojik sağlamlıklarını ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: CHAID analizi, çocuk, psikolojik sağlamlık, sosyal beceriler

ABSTRACT

This study was conducted to examine the relationship between psychological resilience and social skills in preschool children and which personal variables are affected by social skills. In the research, relational scanning model and decision tree, which is one of the classification models, were used. The sample of the research includes 315 children. “General Information Form”, “Child Ego Strength Scale” and “Preschool Social Skills Assessment Scale” were used to collect data. The relationship between children's psychological resilience and their social skills was revealed using the Pearson Correlation Coefficient, and the variables affecting children's social skills were revealed using the CHAID algorithm. As a result of the research, a moderate positive relationship was found between children's psychological resilience and social skill levels. CHAID analyzes revealed that the initial skills of children in kindergarten were higher than those of kindergarten children, the friendship skills of girls were higher than those of boys, the emotional management skills of 61-72 month old children were higher than those of 48-60 month old children, the emotional management skills of 61-72 month old girls were higher than those of 61-72 month old boys, the social skills of girls were higher than those of 61-72 month old boys. showed that their levels were significantly higher than those of boys. It

Geliş Tarihi/Received 19.02.2022
Kabul Tarihi/Accepted 23.11.2023
Yayın Tarihi/Publication Date 01.01.2024

Sorumlu Yazar/Corresponding author:
Merve Şepitci Saribaş
E-mail: m.sptc@hotmail.com
Cite this article: Aksoy, H. P., Gültekin Akduman, G., Şepitci Saribaş, M., & Özyürek, A. (2024). The relationship between psychological resilience and social skills in the preschool period and factors affecting social skills. *Educational Academic Research*, 53, 178-195.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

has been observed that personal variables do not make a difference in children's academic support skills. In line with the results, suggestions were made to improve children's psychological resilience and social skills.

Keywords: CHAID analysis, child, resilience, social skills

Giriş

Yaşamın ilk yıllarından itibaren karşı karşıya kalınan zorlu yaşam olaylarına bağlı olarak araştırılmaya başlanan psikolojik sağlık, risk çalışmalarıyla birlikte önem kazanmaya başlamıştır (Gizir, 2007; Graber ve ark., 2015). Bu bağlamda psikolojik sağlık; ego sağlığı (Önder & Gülay Ogelman, 2011), yılmazlık (Çakar ve ark., 2014; Çelik, 2013; Gürkan, 2006), dayanıklılık, güçlülük, toparlanma gibi (Bektaş & Özben, 2017) adlarla betimlenmiş ve araştırmaların konusu olmuştur. Adlandırmalarında olduğu gibi tanımlamalarında da çeşitlilik olan psikolojik sağlık, risk etmenleri olmasına rağmen pozitif yöndeki gelişme eğilimi olarak ele alınabilmektedir (Balaban Dağal & Bayındır, 2018). Olumsuzluklarla baş etmede kaynak görevi gören psikolojik sağlık (Ran ve ark., 2020), kişinin istenmeyen deneyimler karşısında gelişim sürecini devam ettirebilme ve uyum sağlayabilme yeteneğidir (Arslan, 2015). Fraser ve ark. (1999), psikolojik sağlığı zorlu yaşam koşulları altında başarılar gösterme ve zorluklara uyum sağlayabilme yeteneği olarak tanımlamışlardır. Psikolojik sağlık, stres yaratan durumlarda pozitif yönde uyumu kapsayan dinamik bir süreç olarak ele alınmakta (Luthar ve ark., 2000), bu doğrultuda kendi kendini onarma, toparlanma, iyileşme ve uyum sağlama becerisi olarak da düşünülebilmektedir (Lepore & Revenson, 2014; Özbey, 2019).

Tanımlarına bakıldığında psikolojik sağlığın birey üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. İnsanların, psikolojik sağlıkları sayesinde karşı karşıya kaldıkları zorlukların üstesinden gelerek güçlendikleri ifade edilmektedir (Polizzi ve ark., 2020). Psikolojik sağlığı yüksek olan çocuklar çevresindekilerin ilgisini çekmekte, ilişkilerinde daha aktif olmakta (Rutter, 1990; Bernard, 1991), risklere karşı olumlu gelişimlerini sürdürmekte (Gizir, 2007), stresli durumlarda daha kolay baş edebilmekte (Han ve ark., 2018) ve daha az mental sağlık sorunu yaşamaktadırlar (Fenwick Smith ve ark., 2018; Mandleco & Perry, 2000). Bu çocuklar farklılıklara kolaylıkla uyum sağlamakta, davranışlarını kontrol etmekte ve problem çözme stratejilerini gerektiği durumlarda uygun bir şekilde kullanmaktadırlar (Balaban Dağal & Bayındır, 2018; Block & Block, 2006). Psikolojik sağlığı zayıf olan çocuklar ise farklılıklar karşısında olumsuz duygular hissetmekte, uyum sağlamada sıkıntılar yaşamakta ve istenmedik durumlarda başa çıkmada zorlanmaktadırlar (Block & Block,

2006). Psikolojik sağlık, çocukların okula devamlarını ve akademik başarısını da etkilemektedir (Prince Embury, 2015). Yapılan araştırmalarda, psikolojik sağlığın hem şu andaki hem de ilerleyen zamanlardaki başarıyı (Kwok ve ark., 2007) ve okula hazır bulunuşluğu (Bayındır ve ark., 2016) etkilediği görülmüştür.

Psikolojik sağlık, birey riskli durumlarla karşı karşıya kaldığında veya bir zorluk yaşadığında söz konusu olabilmektedir (Walsh, 2016). Riskin olmadığı koşullarda hayatını devam ettiren veya zorluk yaşamayan çocuklarda psikolojik sağlık olgusundan bahsedilememektedir (Masten & Reed, 2002). Psikolojik sağlık; bireysel, ailesel ve çevresel faktörlerden etkilenmektedir (Brown ve ark., 2013; Eisenberg ve ark., 2004; Gizir, 2007; Herrman ve ark., 2011). Green (2002), Luthar ve ark. (2000) ile Ungar ve ark. (2007), psikolojik sağlığın bireysel, ailesel ve çevresel etmenlerin birbirleriyle etkileşimleri sayesinde gerçekleşmesinden dolayı ekolojik sistem bağlamında ele alınması gerektiğini belirtmektedirler. Bu faktörlerin tümü, gelişim açısından risk oluştursa da çocuğun gelişimini olumlu bir şekilde sürdürebilmesine olanak tanımaktadır. Bu bağlamda bireysel, ailesel ve çevresel faktörler hem koruyucu faktörler hem de risk faktörleri olarak ele alınabilmektedir (Harms ve ark., 2017). Koruyucu faktörler; bireysel, ailesel veya çevresel etmenlerin psikolojik sağlık açısından olumlu gelişmelere yol açması olarak ifade edilmektedir. Bu faktörler, istenmeyen türdeki yaşanmışlıkların olumlu yönde evrilmesinde ve uyumun sağlanmasında etkili olmaktadır (Powell ve ark., 2020). Risk faktörleri ise psikolojik sağlığı olumsuz yönde etkileyebilmekte ve kişiyi her yönden yıpratmaktadır. Risk faktörlerinden bireysel risk faktörleri erken doğum, kronik hastalıklar veya istenmedik yöndeki yaşantılar; ailesel risk faktörleri ebeveynlerin ruhsal sorunları, hastalıkları, ölümleri veya boşanmaları ve ergenlikte annelik; çevresel risk faktörleri ise maddi sıkıntılar, toplumsal travmalar, şiddet olayları, ihmal ve istismar olarak ele alınabilmektedir (Gizir, 2007; Lloyd ve ark., 2022; Walsh, 2020).

Psikolojik sağlık ve psikolojik sağlığı etkileyen faktörler, çocukların sosyal becerileri, sosyal yetkinlikleri ve sosyal gelişimleri ile ilişkili görülmektedir (Benard, 1991; Chen ve ark., 2000). Örneğin çocuğun hastalık hâli, deneyimleri ve mizacı onun psikolojik sağlığının yanı sıra sosyal gelişimi ve sosyal becerileri üzerinde de etkili olabilmektedir. Çocukların ebeveynleriyle olan ilişkileri, ebeveynlerin çocuklarından beklentileri, çocukların

ebeveynleri tarafından izlenmeleri gibi faktörler, çocukların uyum sağlayabilmelerinde, akademik olarak başarılı olabilmelerinde ve sosyal olarak gelişebilmelerinde etkili olmaktadır (Reed Victor, 2000; Buckner ve ark., 2003). Çocuğun yalnızca aile içindeki ilişkileri değil çevreden gördüğü destek de psikolojik sağlamlığı (Gizir, 2007; Walsh, 2015) ve sosyal becerileri etkilemektedir. Ailenin dışında kalan çevreden destek alamayan çocuklar sosyal yetkinlik, zorluklarla baş etme yöntemleri ve olumlu duygular geliştirmede elzem olan kaynaklardan mahrum olmaktadır (Compas ve ark., 2009). Bu bağlamda sosyal ve duygusal gelişimin, zorluklarla başa çıkmak için ihtiyaç duyulan kapasiteyi ve gücü kapsayan, kişinin üretken ve sağlıklı bir şekilde yaşamasını, kendisine ve yaşadığı topluma katkıda bulunmasını sağlayan psikolojik sağlamlıkla ilişkili olduğunu söylemek mümkündür (Hamilton & Redmond, 2010). Howell ve ark. (2010) de psikolojik sağlamlığı, olumlu sosyal becerilerde ve duygu düzenlemede güçlülük olarak kavramsallaştırmışlardır. Taylor ve ark. (2014), boylamsal araştırmalarının sonucunda çocukların psikolojik sağlamlıklarının sosyal yeterlikleri üzerinde etkili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Psikolojik sağlamlığın hayal kırıklığı, korku ve sosyal yeterlikler arasındaki ilişkilere aracılık ettiği görülmüştür.

Sosyal beceriler sosyal durumlarla alakalı olan becerilerin, sosyal düşüncelerin veya sosyal işlevlerin davranış ve düşünme süreçleri olarak ortaya çıkmasıdır (Swindells & Stagnitti, 2006). Sosyal beceriler; sosyal olarak kabul edilen, bireyin çevresindekilerle güçlü etkileşimlere girmesini ve sosyal olarak uygun olmayan davranışlardan uzak durmasını sağlayan öğrenilmiş davranışlardır (Gresham & Elliot, 1990). Yüksel (2004), sosyal becerileri hem sosyal bağlama hem de amaca göre değişebilen, öğrenilebilen, gözlenebilen ve gözlenemeyen bilişsel-duyuşsal amaçları kapsayan davranışlar olarak ele almıştır. Kişilerin çevresindekilerle pozitif yönde ilişkiler kurabilmesi ve bu ilişkileri sürdürülebilmesi, duygularını uygun bir şekilde ifade edebilmesi, empati kurabilmesi, uzlaşma becerilerini kazanabilmesi, sorumluluk alabilmesi, kurallara uyabilmesi, başkalarına yardım edebilmesi, problemlerle başa çıkabilmesi ve haklarını aktif bir şekilde kullanabilmesinde sosyal beceriler etkili olmaktadır (Çubukçu & Gültekin, 2000; Mukay Yüksel, 2019). Sosyal beceriler, kişilerin çeşitli olanakları değerlendirmelerine, ilgilendikleri şeylere daha çabuk ulaşmalarına ve çevreye uyum sağlamalarına yardımcı olmaktadır (Erten, 2012; Sazak, 2003). Sosyal beceriler, akran kabulünü kolaylaştırmakta (Gresham ve ark., 2001), aynı zamanda genel iyilik hâlinin sağlanmasında, akıl sağlığının korunmasında, sosyal ve akademik başarıda etkili olmaktadır (Carter ve ark., 2004). Sosyal beceri eksikliği ise kişinin hem çocukluk yıllarını hem de ileriki yaşamlarını

olumsuz yönde etkilemektedir. Sosyal becerileri gelişmemiş olan çocuklar uyum sorunları gösterebilmekte, akranları tarafından reddedilebilmekte, akademik ve ilişkisel olarak sıkıntılar yaşayabilmekte (Günder, 2011; Durualp & Aral, 2010), ayrıca ilerleyen yıllarda okulu bırakma, suç işleme, asosyal davranışlarda bulunma, ruhsal rahatsızlıklar yaşama ve alkolizm gibi problemlerle karşı karşıya kalabilmektedirler (Çetin ve ark., 2003; Elibol Gültekin, 2008; Hosokawa & Katsura, 2017; Keane & Calkins, 2004).

Çocuklar, belirli bir düzeyde psikolojik sağlamlıkla dünyaya gelseler de bu düzey, yaşam boyunca çeşitli faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Bu sebeple yaşamın erken yıllarından itibaren psikolojik sağlamlığı güçlendirmeye çalışmak oldukça önemlidir. Çocuklar, yaşamın ilk yıllarında ebeveynlerini gözlemleyerek istenmedik olaylarla nasıl başa çıkabileceklerini öğrenmektedirler. Fakat okula başlamalarıyla birlikte hem ebeveynlerin hem de okulun çocuklara ilişkin beklentileri arttığından çocuklar strese girebilmekte, kaygılanabilmekte ve birtakım zorluklarla karşılaşabilmektedirler (Özbey, 2019). Psikolojik sağlamlığın, çocuğun stres veren olaylar karşısında güçlü kalmasını ve sosyal becerilerini desteklediği düşünüldüğünde çocuğun psikolojik sağlamlık konusunda desteklenmesi, psikolojik sağlamlığın ne olduğunun ve nasıl geliştirileceğinin anlaşılması oldukça elzem bir konu hâline gelmektedir (Gülay Ogelman & Özyürek, 2020; Özbey, 2019; Taylor ve ark., 2013). Sosyal becerilerin erken yaşlarda edinilmesi (Karoğlu & Ünüvar, 2017) ve psikolojik sağlamlıkla ilişkili olması bu konuların bir arada incelenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Ülkemizde, psikolojik sağlamlıkla ilgili araştırmaların yakın zamanda yapılmaya başlandığı ve okul öncesi dönem çocuklarıyla yürütülen araştırmaların kısıtlı olduğu görülmüştür (Aktan & Önder, 2018; Çetinkaya & Özyürek, 2021; Erata & Özbey, 2020). Alan yazında, okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileriyle ilgili yapılmış çalışmaların olduğu (Arslan ve ark., 2011; Kim ve ark., 2011; Merrell ve ark., 2008; Uysal & Kaya Balkan, 2015) görülse de çocukların psikolojik sağlamlıkları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin ve çocukların sosyal becerilerinin hangi kişisel değişkenlerden etkilendiğinin CHAID analiziyle ele alınıp çok boyutlu bir şekilde incelendiği bir çalışma görülmemiştir. Bu açıdan çalışmanın, özgün olduğu ve literatüre katkı sunacağı düşünülmüştür. Okul öncesi dönemdeki çocuklarda psikolojik sağlamlık ile sosyal beceri ilişkisinin yanında çocukların sosyal becerilerinin hangi kişisel değişkenlerden etkilendiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda ele alınan alt problemler şunlardır:

- Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik sağlımlıkları ile sosyal becerileri arasında manidar bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerinin alt boyutlarını ve sosyal becerilerinin genelini etkileyen kişisel değişkenler hangileridir?

Yöntem

Yöntem bölümünde araştırmanın modeline, evren ve örneklemin nasıl belirlendiğine, veri toplamada kullanılan araçlara, veri toplamanın nasıl yapıp elde edilen verilerin nasıl analiz edildiğine, etik-geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bilgilere ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma, mevcut bir durumun ortaya konulduğu betimsel bir çalışmadır. İlişkisel tarama modelindeki araştırmada, ele alınan değişkenler arasında birlikte değişim olup olmadığı ve varsa ne derecede değişim olduğu belirlenmeye çalışılmıştır (Karasar, 2009). Ayrıca okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerinin hangi kişisel değişkenlerden etkilendiğini belirlemek için sınıflama modellerinden karar ağacı kullanılmıştır (Dong Peng ve ark., 2008; Nisbet ve ark., 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreninde, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Van'ın Çaldıran ilçesindeki resmî okul öncesi eğitim kurumlarına kayıtlı 48-72 aylık 1651 çocuk bulunmaktadır. Bu evrenden, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle (Büyüköztürk, 2007) ebeveyninin gönüllü onamı alınan 315 çocuk örnekleme oluşturmuştur. Çocukların %11,7'si 48-60 aylık ve %88,3'ü 61-72 aylık, %47,6'sı kız ve %52,4'ü erkektir. Çocukların ilk sırada doğma oranı %28,3, son sırada doğma oranı %33,7 iken çocukların %38,1'i ortancalardan biridir. Çocuklardan %80,3'ü ilkokula bağlı anasınıflarına, %19,7'si ise anaokullarına devam etmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, çocukların yaşlarını, cinsiyetlerini, doğum sıralarını ve hangi tür okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiklerini belirlemek için Genel Bilgi Formu kullanılmıştır. Çocukların psikolojik sağlımlık düzeylerinin belirlenmesinde Çocuk Ego Sağlımlığı Ölçeği ve sosyal beceri düzeylerinin belirlenmesinde Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği (OSBED)-Öğretmen Formu kullanılmıştır.

Çocuk Ego Sağlımlığı Ölçeği, Eisenberg ve ark. (1996) tarafından geliştirilmiş, Önder ve Gülay Ogelman (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Dokuzlu likert tipinde olan ölçek, 12 maddeden oluşmaktadır. Değerlendirme "hiç tanımlamıyor-1 puan, "çok tanımlamıyor", "oldukça tanımlamıyor", "biraz tanımlamıyor", "ne tanımlıyor ne de tanımlamıyor", "biraz tanımlıyor", "oldukça tanımlıyor", "çok tanımlıyor" ve "tamamen tanımlıyor-9 puan" olarak

yapılmaktadır. Tek boyuttan oluşan ölçekten alınan puan yükseldikçe psikolojik sağlımlık düzeyinin de yükseldiği varsayılmaktadır. Ölçekten en az 12, en fazla 108 puan alınmaktadır. Türkçeye uyarlanan anne formunun güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak belirlenmiştir (Önder & Gülay Ogelman, 2011).

OSBED Öğretmen Formu, Ömeroğlu ve ark. (2012) tarafından geliştirilmiş, beşli likert türünde bir ölçektir. Ölçeğin; Başlangıç Becerileri (BB [12 madde]), Akademik Destek Becerileri (ADB [11 madde]), Arkadaşlık Becerileri (AB [13 madde]) ve Duygularını Yönetme Becerileri (DYB [12 madde]) alt boyutları bulunmaktadır. BB çocukların kolaylıkla öğrenebildikleri ve diğer sosyal becerilerin edinilmesi için gerekli olan becerileri kapsayan yönergeleri, ADB akademik becerileri destekleyecek ve ilköğretime uyumu kolaylaştıracak becerilere yönelik yönergeleri, AB olumlu akran etkileşimini geliştiren becerilere yönelik yönergeleri, DYB ise duyguları tanıma ve kontrol etme becerilerine yönelik yönergeleri içermektedir. Öğretmen formu güvenilirlik katsayıları 5 yaş için 0,88-0,96 arasında bulunmuştur. Ölçekten alınan puanlara göre çocuklarda sosyal beceri düzeylerinin değerlendirilmesi, toplam veya alt boyutlar bazında Türkiye norm değerlerine göre yapılmaktadır (Ömeroğlu ve ark., 2012).

Verilerin Toplanması

Veriler, 2021-2022 eğitim-öğretim yılının birinci yarısında toplanmıştır. Çocuk Ego Sağlımlığı Ölçeği ve veli onam formları, okul yöneticileri ve sınıf öğretmenleri aracılığıyla çocukların annelerine gönderilmiş, yaklaşık iki hafta sonra geri alınmıştır. OSBED formları ise çocukların öğretmenlerine iletilerek öğretmenlerden formları sınıflarındaki her çocuk için ayrı ayrı doldurmaları istenmiştir. Böylece geri dönüşü sağlanan 315 çocuğun verileri değerlendirmeye alınmıştır.

Etik, Geçerlik ve Güvenirlik

Veri toplama araçlarının kullanılabilmesine ilişkin izinler, ölçekleri geliştiren ve Türkçeye uyarlayan kişilerden alınmıştır. Araştırmanın etik kurallara uygunluğuna dair izin, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonundan 31.12.2021 tarihli E-77082166-604.01.02-252180 sayılı karar ile alınmıştır.

Araştırmanın iç geçerliğinin sağlanabilmesi için bazı koşulların sağlanması gerekmektedir. Uzman görüşlerinin alınması ve araştırmanın hem uygun hem de yeterli sayıdaki katılımcılarla yürütülmesi bu koşulları oluşturmaktadır (Merriam, 2009). Bu araştırmada, ölçme araçlarını doldurmaları için katılımcılara yeteri kadar süre verilmiştir. Hiçbir katılımcı araştırmaya katılması için zorlanmamış, araştırma gönüllülük esasına göre yürütülmüştür. Ayrıca araştırmaya yeterli sayıdaki katılımcının dâhil olması sağlanmış ve araştırmanın amacı doğrultusunda ölçme araçları ile yeterli düzeyde veri toplanmıştır. Dış geçerlik, yapılan analizler doğrultusunda ortaya çıkan sonuçların farklı

durumlara ne ölçüde genellenebildiğini göstermektedir (Büyüköztürk, 2009). Araştırmancının dış geçerliliğinin sağlanabilmesi için yeteri sayıdaki örnekleme ulaşılmıştır. Örneklem grubu üzerinden gerçekleştirilen inceleme alanda yapılmış ve dışsal geçerlik güçlendirilmiştir. Araştırmancının güvenilirliğini sağlayabilmek için ise daha önceden geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ölçme araçları kullanılmış, bu ölçme araçlarının ölçülmek istenileni ne kadar karşıladığı incelenmiştir. Gözlemci hatasından ve önyargısından kaynaklanabilecek problemleri ortadan kaldırmak için birden fazla araştırmancının sürece dâhil edilmesi sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler istatistik programına aktarıldıktan sonra, veri setinde herhangi bir kayıp değer olmadığı ortaya çıkmıştır. Verilerin normallik dağılımına Kolmogorov Smirnov Testi sonuçlarına, çarpıklık-basıklık değerlerine, Q-Q Plot ve histogram grafiklerine bakılarak karar verilmiştir. Kolmogorov Smirnov Testi sonucunda, normallik dağılımının karşılanması için anlamlılık değerinin 0,05'ten büyük olması beklenmektedir (Mertler & Vannatta, 2005). Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği için bu değer 0,06, OSBED içinse 0,20 olarak bulunmuştur. Ayrıca çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ve +2 arasında olduğunda da normalliğin karşıladığına karar verilmektedir (George & Mallery, 2003). Çarpıklık değerleri Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği için -0,128, OSBED için ise -0,182, basıklık değerleri Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği için -0,576, OSBED içinse -0,502 olarak belirlenmiştir. Son olarak grafiklerin yorumlanmasıyla verilerin normal dağıldığına karar verilerek analizlerde değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson Korelasyon Katsayısı, OSBED puanlarını etkileyen kişisel değişkenlerin belirlenmesinde ise sınıflama analizlerinden CHAID algoritması kullanılmıştır. Karar ağaçlarıyla veri kümesi, belli kurallara göre küçük kümelere ayrılabilir (Ulgen, 2017). CHAID analizi, çok kategorili değişkenleri içinde barındıran ve küçük olmayan veri kümelerinin özet hâlinde ortaya konulabilmesini sağlamaktadır (Pehlivan, 2006). Karar ağacı, sınıflandırma ve tahmin bakımından güçlü olduğundan verileri yorumlamayı kolaylaştıran (Nisbet ve ark., 2009), dallardan ve yaprak düğümlerinden meydana gelen bir model olarak ele alınabilmektedir (Dong Peng ve ark., 2008).

Korelasyon analizi yapılırken ölçek toplam puanları ele alınmış, CHAID analizinde ise hem OSBED toplam puanı hem de alt boyut puanları ayrı ayrı incelenmiştir. OSBED toplamından ve alt boyutlarından elde edilen puanlar bağımlı değişken, etkisi araştırılmak istenen değişkenler (çocukların yaşları, cinsiyetleri, doğum sıraları ve hangi tür okul öncesi eğitim kurumuna devam ettikleri) bağımsız değişkenler olarak tanımlanmıştır. Anlamlılık düzeyi ise 0,05 olarak ele alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, yapılan analizlerin sonucunda ortaya çıkan bulgular ele alınmıştır. Çocukların psikolojik sağlamlık düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği ve OSBED Puanları Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

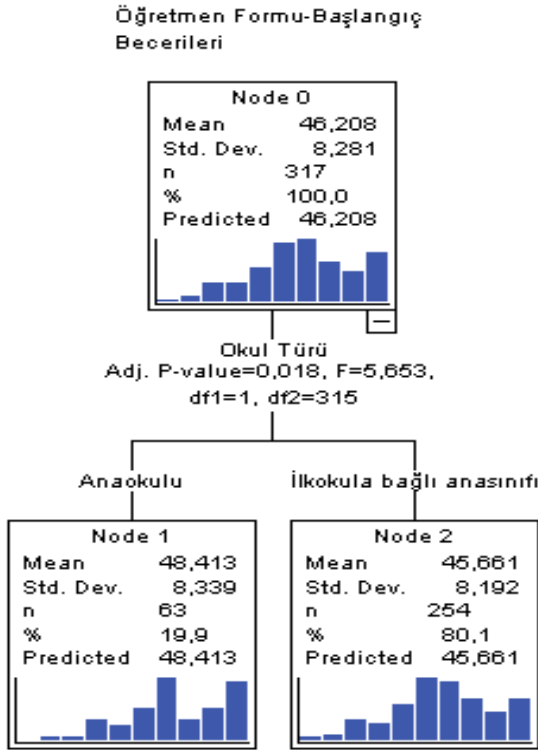
Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği			
Okul	Öncesi	r	,345
Sosyal	Beceri		
Değerlendirme		p	,00*
Ölçeği			

* $p < ,00$

Tablo 1 incelendiğinde okul öncesi dönem çocuklarının Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği'nden aldıkları puanlar ile OSBED puanları arasında orta düzeyli pozitif yönde ilişki olduğu görülmüştür ($r=0,345$; $p = ,00$). Bu değerler, çocukların psikolojik sağlamlık düzeylerindeki artışla birlikte sosyal beceri düzeylerinde de artış olduğunu veya psikolojik sağlamlık düzeylerinin azalmasıyla sosyal beceri düzeylerinde de azalma olduğunu ifade etmektedir.

Çocukların OSBED Başlangıç Becerileri puanlarında etkili olan değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılan CHAID analizinde maksimum ağaç derinliği 3, üst düğümdeki minimum değer 20 ve alt düğümdeki minimum değer 10 olarak alınmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan 2 düzeyli ve 3 düğümlü ağaç yapısı Şekil 1'de sunulmuştur.

olarak alınmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan 2 düzeyli ve 3 düğümden oluşan ağaç yapısı Şekil 2’de sunulmuştur.

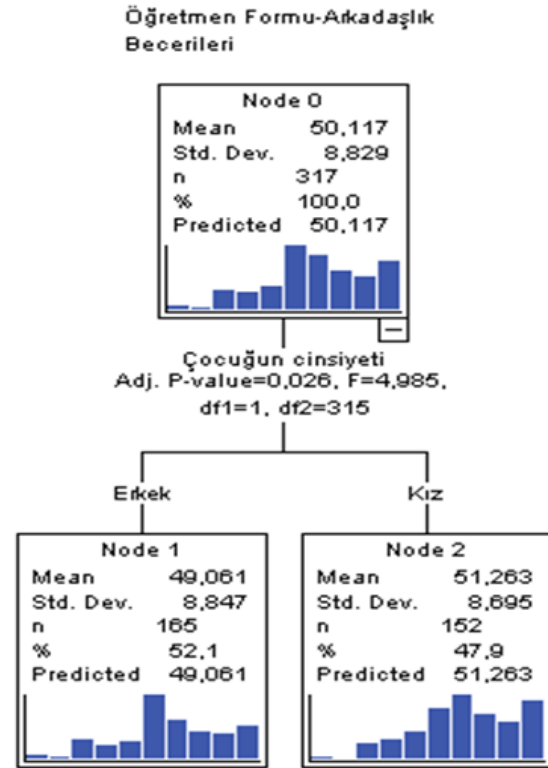

Şekil 1.
Başlangıç Becerilerini Etkileyen Değişkenlere Yönelik Karar Ağacı

Şekil 1’e göre okul öncesi dönem çocuklarının Başlangıç Becerileri alt boyut puanlarını etkileyen en önemli değişken devam ettikleri okul türüdür ve alınan puanlar okul türüne göre manidar düzeyde farklılaşmaktadır ($F=5,653$; $p = ,02$). Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların Başlangıç Becerileri boyutundan aldıkları puanların ortalaması 48,413 iken ilkokullar bünyesindeki anasınıflarına devam eden çocukların puan ortalaması 45,661’dir. Sonuç olarak bağımsız anaokullarına devam eden çocukların başlangıç becerileri, ilkokullar bünyesindeki anasınıflarına devam eden çocukların başlangıç becerilerinden yüksektir.

Çocukların Akademik Destek Becerileri boyutu puanları üzerinde etkili olan değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılan CHAID analizinin sonucunda, herhangi bir ağaç yapısı oluşmamıştır. Yani çocukların kişisel özellikleri, akademik destek becerileri üzerinde manidar bir farklılık oluşturmamaktadır.

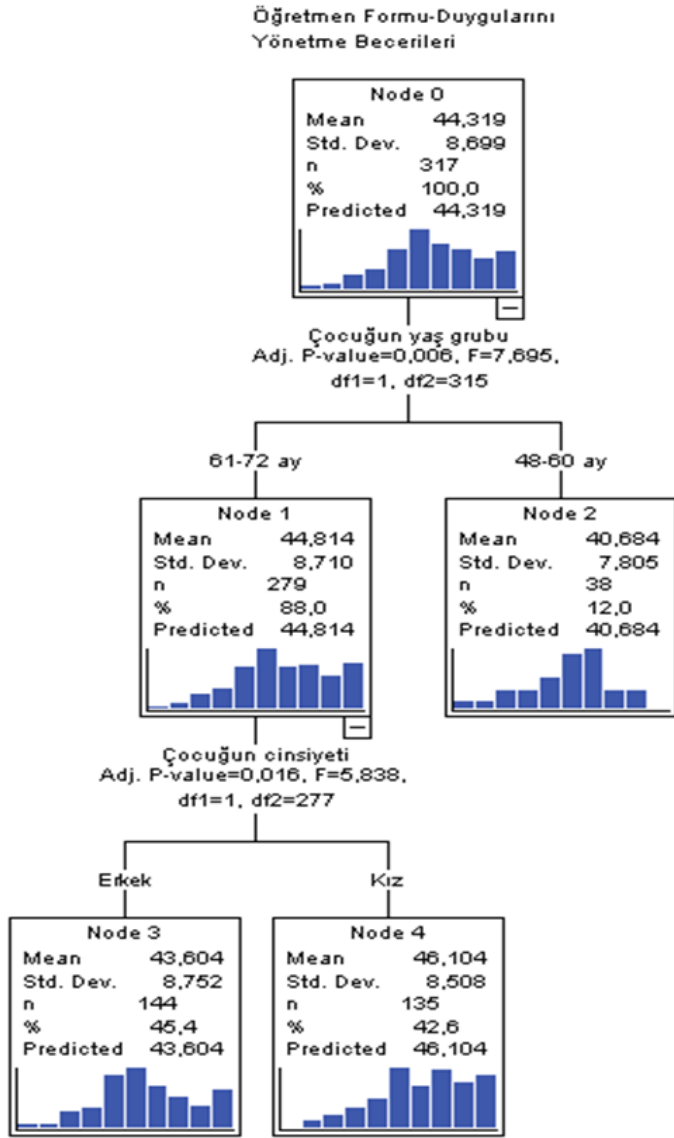
Çocukların OSBED Arkadaşlık Becerileri puanlarında etkili olan değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılan CHAID analizinde maksimum ağaç derinliği 3, üst düğümden minimum değer 40 ve alt düğümden minimum değer 20

Şekil 2.
Arkadaşlık Becerilerini Etkileyen Değişkenlere Yönelik Karar Ağacı

Şekil 2’ye göre okul öncesi dönem çocuklarının Arkadaşlık Becerileri alt boyut puanlarını etkileyen en önemli değişken cinsiyettir ve alınan puanlar cinsiyete göre manidar düzeyde farklılaşmaktadır ($F=4,985$; $p = ,03$). Kız çocuklarının Arkadaşlık Becerileri boyutundan aldıkları puanların ortalaması 51,263 iken erkek çocuklarının Arkadaşlık Becerileri puan ortalaması 49,061’dir. Sonuç olarak kız çocuklarının arkadaşlık becerileri, erkek çocuklarının arkadaşlık becerilerinden yüksektir.

Çocukların OSBED Duygularını Yönetme Becerileri puanlarında etkili olan değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılan CHAID analizinde maksimum ağaç derinliği 3, üst düğümden minimum değer 40 ve alt düğümden minimum değer 20 olarak alınmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan 3 düzeyli ve 5 düğümden oluşan ağaç yapısı Şekil 3’te sunulmuştur.

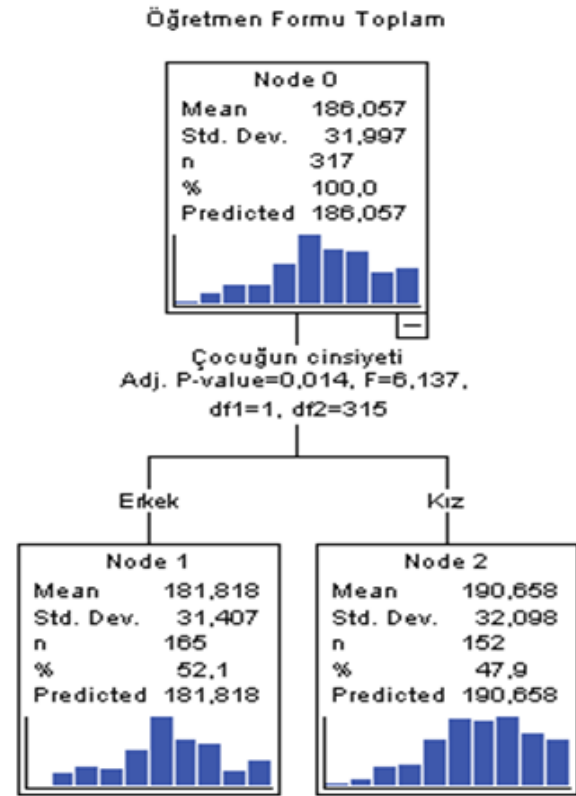
Şekil 3.

Duygularını Yönetme Becerilerini Etkileyen Değişkenlere Yönelik Karar Ağacı

Şekil 3'e göre okul öncesi dönem çocuklarının Duygularını Yönetme Becerileri alt boyut puanlarını etkileyen en önemli değişken yaştır ve alınan puanlar yaşa göre manidar düzeyde farklılaşmaktadır ($F=7,695$; $p = ,01$). 61-72 aylık çocukların Duygularını Yönetme Becerileri boyutundan aldıkları puanların ortalaması 44,814 iken 48-60 aylık çocukların puan ortalaması 40,584'tür. 61-72 aylık çocukların Duygularını Yönetme Becerileri boyutundan aldıkları puanı etkileyen en önemli değişken çocukların cinsiyetidir ve alınan puanlar cinsiyete göre manidar düzeyde farklılaşmaktadır ($F=5,838$; $p = ,02$). Erkek çocukların Duyguları Yönetme Becerileri boyutundan

aldıkları puanların ortalaması 43,504 iken kız çocukların puan ortalaması 46,104'tür. Sonuç olarak 61-72 aylık çocukların duygularını yönetme becerileri 48-60 aylık çocukların duygularını yönetme becerilerinden, 61-72 aylık kız çocuklarının duygularını yönetme becerileri ise 61-72 aylık erkek çocuklarının duyguları yönetme becerilerinden yüksektir.

Çocukların OSBED toplam puanları üzerinde etkili olan değişkenleri ortaya koymak amacıyla yapılan CHAID analizinde maksimum ağaç derinliğinin 3, üst düğümdeki minimum değer 40 ve alt düğümdeki minimum değer 20 olarak alınmıştır. Sonuç olarak ortaya çıkan 2 düzeyli ve 3 düğümden oluşan ağaç yapısı Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4.

OSBED Toplam Puanlarını Etkileyen Değişkenlere Yönelik Karar Ağacı

Şekil 4'e göre okul öncesi dönem çocuklarının OSBED toplam puanlarını etkileyen en önemli değişken cinsiyettir ve alınan puanlar cinsiyete göre manidar düzeyde farklılaşmaktadır ($F=6,137$; $p = ,01$). Erkek çocukların OSBED toplam puanları 181,818 iken kız çocukların puanı 190,658'dir. Sonuç olarak kız çocukların sosyal becerileri erkeklerinkinden daha yüksektir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın sonucunda, çocukların psikolojik sağlık düzeylerinin artmasıyla birlikte sosyal beceri düzeylerinin de arttığı, psikolojik sağlık düzeylerinin azalmasıyla birlikte sosyal beceri düzeylerinin de azaldığı ortaya çıkmıştır. Psikolojik sağlık, çocukların duygu durumlarını, çevresindeki kişilerle olan ilişkilerini ve uyumlarını etkileyebilmektedir. Psikolojik sağlamlığı yüksek olan çocuklar, zorluklarla daha kolay başa çıkabilmekte ve karşılıklarına çıkan olumsuzluklardan en az şekilde etkilenerek hayatlarına devam edebilmektedirler. Bu noktada psikolojik sağlamlığın yüksek olmasının, çocukların akademik, arkadaşlık ve duygularını yönetme becerilerini olumlu yönde etkileyeceği gibi sosyal becerilerini de geliştireceği düşünülmektedir. Nitekim küçük yaş grubundaki çocukların sağlıklı bir şekilde gelişebilmelerine yardımcı olan faktörlerin birçoğu, psikolojik sağlamlıklarının gelişimini de desteklemektedir. Yaşamın ilk yıllarında bilişsel gelişim açısından destek gören çocuklar, duygusal ve sosyal yönden (Hall ve ark., 2009; Özbey, 2019), dolayısıyla da psikolojik sağlık açısından iyi durumda olmaktadır. Bu durum, sosyal becerilerin psikolojik sağlamlığı etkileyebileceğini göstermektedir (Jaureguizar ve ark., 2018). Psikolojik sağlamlığı yüksek olan çocukların sosyal ve duygusal beceriler (empati becerilerine sahip olmak, özerk ve duyarlı olmak, sosyal problem çözme becerilerine sahip olmak, sağlıklı ilişkiler kurabilmek ve bu ilişkileri sürdürülebilmek vb.) bakımından yetkin oldukları görülmektedir (Dent Jeyarajah & Cameron, 2003). Kişilerin psikolojik sağlık düzeyleri, sosyal becerilerle ilişkili olan sosyal yetkinlik (Block & Block 2006) ve sosyal zekâ ile de ilişkili görülmektedir. Bu ifadelerin tümü, yapılan bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Alan yazında araştırmanın sonuçlarıyla paralellik gösteren çalışmaların olduğu görülmektedir. Cahill ve ark. (2014), araştırmalarının sonucunda psikolojik sağlamlığın geliştirilmesinde de kullanılan sosyal-duygusal öğrenme programlarının yıkıcı davranışların sergilenmesini azaltabildiğini ve olumlu sosyal davranışların kazanılmasına yardımcı olabileceğini ortaya koymuşlardır. LeBuffe (2002) tarafından yürütülen başka bir çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarına sosyal ve duygusal sağlıklarını geliştirecek bir program olma özelliğini gösteren Devereux Erken Çocukluk Değerlendirme Programı (DECA) uygulanmış ve programın, çocukların psikolojik sağlamlıklarını etkileyen koruyucu faktörlere etki edip etmediği incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, programın deney grubunda yer alan çocukların psikolojik sağlamlıklarının koruyucu faktörleri üzerinde etkili olduğu ve bu faktörlerin arttığı ortaya çıkmıştır. Özdemir ve Adıgüzel (2021), yaptıkları çalışmada psikolojik sağlık ile sosyal becerilerle ilişkili olan sosyal zekâ arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Taylor ve ark. (2014), boylamsal

araştırmalarının sonucunda çocukların psikolojik sağlamlıklarının sosyal yeterlikleri üzerinde etkili olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Psikolojik sağlamlığın hayal kırıklığı, korku ve sosyal yeterlikler arasındaki ilişkilere aracılık ettiği görülmüştür. Ünsal (2016), psikolojik dayanıklılık programının çocukların problem davranışları ve sosyal becerileri üzerinde etkili olduğunu, çocukların problem davranışlarında azalma, sosyal becerilerinde ise artış olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerden başlangıç becerileri üzerinde etkili olan en önemli değişkenin okul türü olduğu, bağımsız anaokullarına devam eden çocukların başlangıç becerilerinin anasınıflarına devam eden çocuklardan daha iyi olduğu belirlenmiştir. Sosyal beceri kazanımında okul özellikleri etkili olabilmektedir. Fiziksel özellikler bakımından kendilerine uygun ve zengin uyarıcılara sahip olan ortamlarda bulunan çocuklar, kendilerini daha kolay ifade edebilmekte, akranlarıyla daha çok etkileşime geçebilmekte ve daha çok paylaşımda bulunabilmektedirler. Yapılan araştırmalarda, ülkemizdeki okul öncesi eğitim kurumlarının donanımlarında bazı eksiklikler olduğu ve genellikle bağımsız anaokullarının ilkokullar bünyesindeki anasınıflarından fiziksel özellikler ve donanım bakımından avantajlı oldukları görülmüştür. Örneğin Ogelman ve ark. (2016), yaptıkları araştırmanın sonucunda bağımsız anaokullarının ilkokullar bünyesindeki anasınıflarından açık oyun alanı bakımından daha geniş, materyal bakımından da daha donanımlı olduğunu saptamışlardır. Yine benzer şekilde Aksoy (2009), okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliğini incelediği çalışmada, bağımsız anaokullarının ilkokullar bünyesindeki anasınıflarından genel olarak daha nitelikli olduğunu ortaya çıkarmış, aradaki farkın da bağımsız anaokullarının ayrı bir mekânda tasarlanmış ya da düzenlenmiş olmasından kaynaklanabileceğini belirtmiştir. Kadim (2012), çalışmasında anaokulunda görev yapan öğretmenlerin kurumun fiziksel şartlarını, araç-gereç ve oyuncakların varlığını ilkokullar bünyesindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerden daha yeterli bulduklarını belirlemiştir. Yapılan bu araştırmanın örneklem grubunu oluşturan çocukların devam ettikleri okullar fiziksel koşullar bakımından incelendiğinde farklı yerlerde yapılan araştırmaların sonuçlarıyla benzer özellikler gösterdiği, Van ilinin Çaldıran ilçesinde yer alan bağımsız anaokullarının ilkokullar bünyesindeki anasınıflarından daha donanımlı olduğu görülmüştür. Bahsi geçen bağımsız anaokullarının, ilkokullar bünyesindeki anasınıflarına kıyasla daha geniş bahçelere ve daha çeşitli materyallere sahip olduğu gözlemlenmiştir. Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların Başlangıç Becerileri alt boyutundan aldıkları puanların ilkokullar bünyesindeki anasınıflarına devam eden çocukların puanlarından anlamlı derecede yüksek olmasında

da bu durumun etkili olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi kurumlarının niteliği, çocukların gelişimsel becerileri kazanmalarında etkili olmaktadır. Nitekim yapılan çalışmalar da okul öncesi eğitim kurumlarının niteliğinin artırılmasının çocukların gelişim düzeylerinde de artışa yol açacağını göstermiştir (Burchinal ve ark., 2000; Sylva ve ark., 2006). Kurum türünün, çocukların zekâları üzerinde de etkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Uysal (2006), yaptığı araştırmanın sonucunda kurum türü ve cinsiyet etkileşiminin çocukların sözel-dilsel zekâlarını, kurum türü ve kardeş sayısı etkileşiminin çocukların görsel-uzamsal zekâlarını, tek başına kurum türünün çocukların bedensel-kinestetik zekâlarını, kurum türü ve doğum sırası etkileşiminin çocukların müziksel-ritmik zekâlarını etkilediğini ortaya çıkarmıştır. Zekâ gelişiminin sosyal beceriler üzerinde etkili olduğu düşünüldüğünde de dolaylı olarak kurum türünün çocukların sosyal becerileri üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda anaokullarına giden çocukların okulun avantajlarından yararlandıkları ve daha çok uyarıcıyla karşılaştıkları, böylelikle de bu çocukların sosyal becerilerinin geliştiği düşünülmektedir. Alan yazında araştırmanın bulgularıyla paralel olarak sosyal gelişimin okul türünden etkilendiğini ortaya koyan çalışmaları görmek mümkündür. Günindi (2011), çocukların sosyal becerileriyle ilgili durum tespiti yaptığı araştırmasında, anaokullarına giden çocukların sosyal beceri düzeylerinin anasınıflarına giden çocuklarınkinden yüksek olduğunu saptamıştır. Buna karşın Öztürker (2014), yaptığı çalışmanın sonucunda çocukların sosyal davranışları üzerinde okul türünün anlamlı bir farklılık meydana getirmediğini ortaya çıkarmıştır. Araştırmacı, sosyal gelişimin kültürden etkilendiğini, sahip oldukları kültürel özelliklere bağlı olarak toplumun her kesiminde benzer davranış örüntülerinin sergilendiğini, çocukların bu davranışları örnek alarak benzer sosyal davranışlar gösterdiklerini, elde edilen sonuçta da bu durumun etkili olabileceğini belirtmiştir.

Çalışmada, çocukların kişisel özelliklerinin akademik destek becerileri üzerinde etkili olmadığı belirlenmiştir. Akademik destek becerileri, çocukların ilköğretim hayatına geçişlerini kolaylaştıracak olan ve akademik becerilerini desteklemeye yönelik beceriler olarak ele alınabilmektedir (Ömeroğlu ve ark., 2014). Çocuklar, akademik becerileri daha çok okula başladıkları zaman edinmektedirler. Burada hem ebeveynler hem de öğretmenler, çocukların akademik destek becerilerini geliştirecek olan birincil kaynaklar olarak görülmektedirler. Okul hayatında çocuklarla etkileşimlerde bulunan, onlara bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıklar kazandıran öğretmenlerin, çocuklara akademik becerilerin yanı sıra kişisel ve sosyal becerileri kazandırmak gibi bir amaçları da bulunmaktadır (Akkök, 2006). Bu bağlamda

çocukların akademik destek becerileri üzerinde kişisel özelliklerinden çok ebeveynlerin ve öğretmenlerin sahip oldukları özelliklerle çocuklara karşı olan tutumlarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar, anne veya babanın öğrenim durumları (Kurtulan, 2015; Mavi Dervişoğlu, 2007), yaşları (Görgü, 2015; Ilgın, 2018; Saitoğlu, 2020), çocuklarına karşı olan tutum ve davranışları (Aktaş Özkafacı, 2009; Laibe ve ark., 2004) gibi değişkenlerin çocuklarının sosyal becerileri üzerinde etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca öğretmenlerin, çocukların sosyal becerileri kazanmalarında etkili olduklarını ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır. Altınbaş (2019), çalışmasında çocuk ile öğretmen arasındaki çatışmaya dayalı ilişkilerin artmasıyla birlikte çocukların sosyal becerilerinin azaldığını, çocuk ile öğretmen arasındaki yakınlık ve bağımlılığın artmasıyla birlikte çocukların sosyal becerilerinin arttığını saptamıştır. Benzer olarak Eisenhower ve ark. (2007) de yaptıkları araştırmanın sonucunda, çocuk-öğretmen ilişkisinin çocukların sosyal becerilerini etkilediğini saptamışlardır. Özyürek ve ark. (2014), yakın çevre-çocuk etkileşiminin çocukların sosyal becerilerini etkileyip etkilemediğini inceledikleri araştırmanın sonucunda, ebeveynleriyle ve okul personelleriyle daha çok etkileşimde bulunan çocukların sosyal beceri düzeylerinin, daha az etkileşimde bulunan çocukların sosyal beceri düzeylerinden yüksek olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının arkadaşlık becerilerini etkileyen en önemli değişkenin cinsiyet olduğu, kız çocukların arkadaşlık becerilerinin erkek çocuklardan daha iyi olduğu belirlenmiştir. Sosyal beceriler, çocukların sağlıklı arkadaşlıklar kurmalarını sağlayan birtakım beceriyi de kapsamaktadır. Sosyal becerilere sahip çocukların işbirliği yapma, yardım etme, paylaşma, grup içine kolayca dâhil olma, arkadaş edinme, duygu kontrolünü sağlama, çatışmadan kaçınma gibi davranışları sergilemeleri, onların akranlarıyla ilişkilerini de geliştirmektedir. Bu bağlamda sosyal olarak kabul görmeyen davranışlarla düşük arkadaş kabulünün ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Choi & Kim, 2003). Bazı araştırmalar da akran ilişkileri ile sosyal davranışlar arasında ilişki olduğunu ortaya çıkarmıştır. Örneğin İleri ve Gültekin Akduman (2019), çalışmalarında zorbalık ve mağdur çocuk davranışlarıyla sosyal beceriler arasında ters yönlü ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Toplumda benimsenmiş cinsiyet rolleri, ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları ve cinsiyete atfedilmiş davranış kalıpları, çocukların sosyal becerilerini etkileyebilmektedir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzlarından dolayı genellikle erkek çocukları duygusal olarak olgunlaşmada geç kalabilmekte (Mercurio, 2003), kız çocukları ise olumsuz duygularıyla daha kolay baş edebilmektedirler (Park & Cheah, 2005). Tüm bunlar, kız çocukların sosyal beceri

düzeylerinin erkek çocuklarından yüksek olmasına neden olabilir. Alan yazında erkeklerin kızlara kıyasla akranlarına karşı daha saldırgan davranışlar sergilediklerini, kız çocukların sosyal becerilerinin ve sosyal davranışları sergileme düzeylerinin erkek çocuklarından yüksek olduğunu ortaya çıkarmış olan çalışmaları görmek mümkündür. Crick ve ark. (1997), araştırmalarında erkek çocukların kızlara oranla fiziksel saldırganlığa eğilimlerinin daha fazla olduğunu ortaya çıkarmışlardır. Benzer şekilde Efiltili (2008) çalışmasında, kız çocukların saldırganlık puanlarının erkek çocuklarından anlamlı düzeyde düşük olduğunu saptamıştır. Polat ve Aydın (2021) yapmış oldukları çalışmanın sonucunda, erkek çocukların arkadaşlık becerileri düzeylerinin kız çocuklarından düşük olduğunu saptamışlardır. Uluhurt (2012) da araştırmalarında, kız çocukların akranlarına karşı saldırganlık davranışlar sergileme, akranları tarafından dışlanma, aşırı hareketlilik, akran şiddetine maruziyet puanlarının, erkek çocuklarından düşük olduğunu; erkek çocukların akranlarına yardım amaçlı sosyal davranışlarının kız çocuklarından daha düşük olduğunu belirlemiştir.

Çalışmada, okul öncesi dönemdeki 61-72 aylık çocukların duygularını yönetme becerilerinin 48-60 aylık çocukların duygularını yönetme becerilerinden, 61-72 aylık kız çocukların duygularını yönetme becerilerinin ise 61-72 aylık erkek çocukların duyguları yönetme becerilerinden yüksek olduğu saptanmıştır. Sosyal becerilere, duyguları yönetme becerileri de dâhildir (Ömeroğlu ve ark., 2014). Bu beceriler, kişilerin hem kendilerinin hem de karşısındakilerin olumlu veya olumsuz duygularını yönetme becerilerini içermektedir. Bu noktada duygularını yönetebilen kişi, duygularının farkına varabilmekte, duygularını uygun bir şekilde karşısındakine aktarabilmekte, istenmeyen duygularını değiştirebilmekte, empati kurabilmekte ve karşısındakinin duygularına uygun tepkiler verebilmektedir. Bu becerilerin tümü, kişisel ilişkileri olumlu yönde etkilemekte ve sosyal becerileri geliştirmektedir. Bu bağlamda sosyal beceriler ile duyguları yönetme becerilerinin ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Yapılan araştırmaların sonuçları da söylenenleri destekler niteliktedir. Seçer (2016) araştırmasında, sosyal yetkinliği yüksek olan çocukların duygu düzenlemelerinin de yüksek olduğunu belirlemiştir. Tetik ve Akkaya (2018) ise yaptıkları araştırmanın sonucunda, öğrencilerin duygularını yönetme becerileri düzeylerinin sosyal becerilerin bir çıktısı olan sosyal ilişkilere göre farklılaştığını ortaya çıkarmışlardır. Çocuklar, doğdukları andan itibaren duyguları tanımaya, anlamaya ve ayırt etmeye başlamaktadırlar. Yaşın ilerlemesiyle birlikte, özellikle de dil gelişimine paralel olarak iki yaş itibarıyla çocukların duyguları yönetme becerileri gelişmektedir. Okula başlamalarıyla birlikte çocuklar, duygularını toplumsal değerlere ve normlara göre kontrol

etmeyi öğrenmeye başlamaktadırlar (San Bayhan & Artan, 2004; Köse, 2009). Bu noktada, yaşın artmasıyla birlikte çocukların birçok beceride olduğu gibi duygularını yönetme konusunda da geliştiklerini söylemek mümkündür. Alan yazında, araştırmanın bulgularıyla paralel olarak yaşın artmasıyla birlikte duyguları yönetme becerilerinin geliştiğini ortaya çıkarmış olan çalışmalar görmek mümkündür. Bayındır ve ark. (2017), çalışmasında altı yaş çocuklarının duyguları kontrol etme becerilerinde beş yaşındaki çocuklardan daha iyi olduklarını, Özyürek (2017) çalışmasında, okul öncesi dönem çocuklarının yaşlarının artmasıyla birlikte duyguları yönetme becerilerinin de olumlu yönde arttığını saptamıştır. Tenenbaum ve ark. (2004), yaşı büyük çocukların duyguları anlama becerilerinin küçük yaştakilere oranda daha iyi olduğunu saptamışlardır. Çalışmada elde edilen kız çocuklarının duygularını yönetme becerilerinin erkek çocuklardan daha iyi olmasına yönelik bulgu, ataerkil toplum yapısıyla açıklanabilir. Ataerkil toplum yapısında, kız çocuklardan oturaklı, sakin ve davranışlarını kontrol edebilen kimseler olmaları beklenmekteyken erkeklerin daha hareketli ve bağımsız davranışlar sergilemeleri normal karşılanmaktadır (Kıran, 2017). Bu durum, kız çocukların duygularını yönetme konusunda daha başarılı olmalarına; erkek çocukların ise davranışlarının yanı sıra duygularını da dizginlemeden ve kontrol etmeden sergilemelerine yol açabilmektedir (Şepitci Sarıbaş & Tezel Şahin, 2021). Alan yazında, kız çocuklarının duygularını yönetme becerilerinin (Atmaca ve ark., 2020) ve duygusal zeka düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Erdoğan, 2008; Harrod & Scheer, 2005).

Çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin genelini etkileyen en önemli değişkenin cinsiyet olduğu, kız çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin erkeklerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Önceki paragraflarda bahsedildiği üzere toplumsal cinsiyet rolleri, ebeveynlerin çocuklarının cinsiyetlerine yönelik göstermiş oldukları davranışlar ve tutumlar, çocukların sosyal gelişimlerini etkileyebilmektedir. Updegraff ve ark. (2001), ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumlarına bağlı olarak cinsiyetin çocukların sosyal becerileri üzerinde farklılıklara yol açabileceğini ifade etmişlerdir. Bierhoff (2002) da kız çocuklarında paylaşımında bulunma, işbirliği yapma, yardım etme, empati vb. becerileri kapsayan prososyal davranışların erkeklere kıyasla daha fazla görüldüğünü belirtmiştir. Bu bağlamda cinsiyetin, çocukların sosyal becerileri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Alan yazında, araştırmanın bulgularıyla paralel olarak kız çocukların sosyal becerileri düzeylerinin erkek çocuklarından yüksek olduğunu ortaya koymuş olan çalışmalar yer almaktadır. Bacanlı ve Erdoğan (2003), çalışmalarında cinsiyetin çocukların sosyal davranışları üzerinde etkili olduğunu ve kız çocukların erkek

çocuklara kıyasla daha uyumlu sosyal davranışlar sergilediklerini saptamışlardır. Jamyang Tshering (2004) tarafından yürütülen araştırmada, kızların işbirliği yapma, kurallara uyma ve paylaşma gibi sosyal becerilerde erkeklere kıyasla daha iyi oldukları görülmüştür. Kara (2019), çalışmasında 3-6 yaş kız çocuklarının genel sosyal becerilerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu, Özbey (2009) ise kız çocukların sosyal etkileşim ve sosyal işbirliğinde erkek çocuklardan daha iyi olduklarını saptamıştır. Polat ve Aydın (2021), çalışmalarında 48-60 aylık erkek çocukların sosyal beceri düzeylerinin kız çocuklarından düşük olduğunu saptamışlardır. Yaşar Ekici (2014) de çalışmasında, kız çocukların sosyal işbirliği düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Alan yazında, cinsiyetin sosyal beceriler üzerinde anlamlı farklılıklara yol açmadığını saptamış olan çalışmalar da (Arı & Yaban 2016; Aykır & Çifci Tekinarslan, 2012; Karaoğlu & Ünüvar, 2017) yer almaktadır. Bu sonuçlar, ebeveynlerin çocuklarına karşı sergilemiş oldukları davranışların ve örneklem grubunu oluşturan çocukların yaşadıkları yerlerin kültürel olarak farklı özellikler taşımasının etkili olduğunu düşündürmektedir.

Bu sonuçlar ışığında ebeveynlere, öğretmenlere ve literatüre katkı sağlaması bakımından aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- Ebeveynlere, psikolojik sağlamlığın ne anlama geldiğine ve önemine, çocuklarının psikolojik sağlamlıklarını ve sosyal becerilerini nasıl destekleyip artırabileceklerine yönelik seminerler düzenlenebilir.
- Öğretmenler, çocukların psikolojik sağlamlıklarını ve sosyal becerilerini artırmaya yönelik etkinliklere ağırlık verebilirler. Anaokulları ve ilköğretim bünyesindeki anasınıflarında, çocukların sosyal becerilerinin desteklenebilmesi için uzmanlar, öğretmenler ve yetkililerle görüşülüp fiziksel yapı ve materyal bakımından düzenlemeler yapılabilir.
- Benzer çalışmalar, farklı yaş grubundan çocuklarla farklı il ve ilçelerde yapılabilir. Çocukların psikolojik sağlamlıklarının CHAID analizinden yararlanılarak incelendiği çalışmalar yapılabilir. Bu araştırmada çocukların sosyal becerileri, kişisel özellikler bağlamında ele alınmıştır. Çocukların sosyal becerilerinin ebeveyn ve öğretmen özelliklerine göre incelendiği çalışmalar yapılabilir.

Etik Komite Onayı: Etik kurul onayı Gazi Üniversitesi Etik Kurulundan (Tarih: 31.12.2021, Sayı: E-77082166-604.01.02-252180) alınmıştır.

Katılımcı Onamı: Bu çalışmanın örneklem grubunu okul öncesi dönem çocukları oluşturduğu için çocuklar adına ebeveynlerden yazılı onam formları alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Tasarım- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Denetleme- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Kaynaklar- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi- H.P.A., G.G.A., A.Ö.; Analiz ve/ veya Yorum- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Literatür Taraması- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Yazıyı Yazan- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Eleştirel İnceleme- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was obtained from Gazi University Ethics Committee (Date: 31.12.2021, Number: E-77082166-604.01.02-252180)

Informed Consent: Since the sample group of this study consisted of preschool children, written consent forms were obtained from the parents on behalf of the children.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept - H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Design- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Supervision- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Resources- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Data Collection and/or Processing- H.P.A., G.G.A., A.Ö.; Analysis and/or Interpretation- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Literature Search- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Writing Manuscript- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Critical Review- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.; Other- H.P.A., G.G.A., M.Ş.S., A.Ö.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Akkök, F. (2006). *İlköğretimde sosyal becerilerin geliştirilmesi (anne-baba el kitabı)*. Özgür Yayınları.
- Aksoy, P. (2009). *Okul öncesi eğitim kurumlarının eğitim ortamlarının niteliğinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Tokat ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aktaş Özkafacı, A. (2009). *Annenin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altıntaş, H. (2019). *Öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişkiyi algılama biçimleri ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arı, M., & Yaban, E. H. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışları: Mizaç ve duygu düzenlemenin rolü. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 125-141. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2015014655>

- Arslan, E., Durmuşoğlu Saltalı, N., & Yılmaz, H. (2011). Social skills and emotional and behavioral traits of preschool children. *Social Behavior and Personality*, 39(9), 1281-1288. <https://doi.org/10.2224/sbp.2011.39.9.1281>
- Arslan, G. (2015). Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin (ÇGPSÖ) psikometrik özellikleri: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 1-12. <https://doi.org/10.12984/eed.23397>
- Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin bazı demografik özelliklere göre incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 157-173. <https://doi.org/10.47714/uebt.768067>
- Aykır, T., & Çıfci Tekinarslan, İ. (2012). Okul öncesi dönemdeki zihinsel yetersizliği olan ve olmayan çocukların sosyal becerileri ve problem davranışlarının karşılaştırılması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 627-648.
- Bacanlı, H., & Erdoğan, F. (2003). Matson Çocuklarda Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği'nin (MESSY) Türkçeye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 351-379.
- Balaban Dağal, A., & Bayındır, D. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlık düzeylerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 132-150. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182169>
- Bayhan, S. P., & Artan, İ. (2004). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları.
- Bayındır, D., Güven, G., Sezer, T., Akşin Yavuz, E., & Yılmaz, E. (2017). The relationship between maternal acceptance-rejection levels and preschoolers' social competence and emotion regulation skills. *Journal of Education and Learning*, 6(2), 305-316. <https://doi.org/10.5539/jel.v6n2p305>
- Bayındır, D., Önder, A., & Balaban Dağal, A. (2016, 19-22 Mayıs). *Temperament and resiliency as predictor factors of preschoolers' school readiness* [Konferans sunumu]. 10. Sosyal ve Davranış Bilimleri Araştırma Konferansı, Saraybosna, Bosna Hersek.
- Bektaş, M., & Özben, Ş. (2016). Evli bireylerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 215-240. <https://doi.org/10.18026/cbusos.16929>
- Benard, B. (1991). *Fostering resiliency in kids: Protective factors in the family, school, and community*. Northwest Regional Educational Laboratory.
- Bierhoff, H. W. (2002). *Prosocial behaviour*. Psychology Press.
- Block, J., & Block, J. H. (2006). Venturing a 30-year longitudinal study. *American Psychologist*, 61, 315-327. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.61.4.315>
- Brown, J., Barbarin, O., & Scott, K. (2013). Socioemotional trajectories in black boys between kindergarten and the fifth grade: The role of cognitive skills and family in promoting resiliency. *American Journal of Orthopsychiatry*, 83(2,3), 176-184. <https://doi.org/10.1111/ajop.12027>
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E., & Beardslee, W. R. (2003). Characteristics of the resilient youths living in poverty: The role of self-regulatory processes. *Development and Psychopathology*, 15(1), 139-162. <https://doi.org/10.1017/S0954579403000087>
- Burchinal, M. R., Roberts, J. E., Riggins, R., Zeisel, S., Neebe, E., & Bryant, M. (2000). Relating quality of center child care to early cognitive and language development longitudinally. *Child Development*, 71(2), 339-357. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00149>
- Cahill, H., Beadle, S., Farrelly, A., Forster, R., & Smith, K. (2014). Building resilience in children and young people. Retrieved January 26, 2021, from <https://www.education.vic.gov.au/Documents/about/departments/resiliencelitreview.pdf>
- Carter, A. S., Briggs Gowan, M. J., & Davis, N. O. (2004). Assessment of young children's social-emotional development and psychopathology: Recent advances and recommendations for practice. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(1), 109-134. <https://doi.org/10.1046/j.0021-9630.2003.00316.x>
- Chen, X., Li, D., Li, Z., Li, B., & Liu, M. (2000). Sociable and prosocial competence in Chinese children: Common and unique contributions to social, academic, and psychological adjustment. *Developmental Psychology*, 36(3), 302-314. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.36.3.302>
- Choi, D. H., & Kim, J. (2003). Practicing social skills training for young children with low peer acceptance: A cognitive-social learning model. *Early Childhood Education Journal*, 31(1), 41-46. <https://doi.org/10.1023/A:1025184718597>
- Compas, B. E., Jaser, S. S., & Benson, M. A. (2009). Coping and emotion regulation: Implications for understanding depression during adolescence. In S. Nolen Hoeksema, & L. M. Hilt (Eds.), *Handbook of depression in adolescents* (pp. 419-440). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Crick, N., Casas, J., & Mosher, M. (1997). Relation and overt aggression in preschool. *Developmental Psychology*, 33(4), 579-588. <https://doi.org/10.1037//0012-1649.33.4.579>
- Çakar, F. S., Karataş, Z., & Çakır, M. A. (2014). Yetişkin Yılmazlık Ölçeği: Türk kültürüne uyarlanması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(32), 22-39.
- Çelik, E. (2013). Lise son sınıf öğrencilerinin yılmazlık özelliklerinin duygusal dışavurum açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 221-236.
- Çetin, F., Alpa Bilbay, A., & Albayrak Kaymak, D. (2003). *Araştırmadan uygulamaya çocuklarda sosyal beceriler: Grup eğitimi*. Epsilon Yayınları.
- Çetinkaya, A., & Özyürek, A. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarda ego sağlamlığı ve ruhsal uyum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 7(3), 147-163. <https://doi.org/10.47714/uebt.1014365>
- Çimen, S. (2000). *Ankara'da üniversite anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarında psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Çubukçu, Z., & Gültekin, M. (2000, 27-30 Eylül). *İlköğretimde sosyal becerilerin gerçekleştirme düzeyi* [Kongre sunumu]. IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Erzurum.
- Dent Jeyarajah, R., & Cameron Sean, R. J. (2003) Developing resilience in children who are in public care: The educational psychology perspective. *Educational Psychology in Practice*, 19(1), 3-19. <https://doi.org/10.1080/0266736032000061170>
- Dong Peng, Y., Li, J. L., Lun, R., & Chao, Z. (2008). Applications of data mining methods in the evaluation of client credibility. In C. Soares, Y. Peng, J. Meng, T. Washio, & Z. H. Zhou (Eds.), *Applications of data mining in e-business and finance* (pp. 35-43). IOS.
- Duruoalp, E., & Aral, N. (2010). Altı yaşındaki çocukların sosyal becerilerine oyun temelli sosyal beceri eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(39), 160-172.
- Efiliti, E. (2008). Orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin saldırganlık ve denetim odağının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 213-230.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Guthrie, I. K., Murphy, B. C., Maszk, P., Holmgren, R., & Suh, K. (1996). The relations of regulation and emotionality to problem behavior in elementary school children. *Development and Psychopathology*, 8(1), 141-162. <https://doi.org/10.1017/S095457940000701X>
- Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Fabes, R. A., Reiser, M., Cumberland, A., Shepard, S. A., Valiente, C., Losoya, S. H., Guthrie, I. K., & Thompson, M. (2004). The relations of effortful control and impulsivity to children's resiliency and adjustment. *Child Development*, 75(1), 25-46. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2004.00652.x>
- Eisenhower, A. S., Baker, B. L., & Blacher, J. (2007). Early student-teacher relationships of children with and without intellectual disability: contributions of behavioral, social, and self-regulatory competence. *Journal of School Psychology*, 45(4), 363-383. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2006.10.002>
- Elibol Gültekin, S. (2008). *5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erata, F., & Özbey, S. (2020). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların psikolojik sağlık düzeylerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities*, 5(9), 125-151.
- Erdoğan, M. (2008). Duyusal zekâ'nın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Erten, H. (2012). *Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri, akran ilişkileri ve okula uyum düzeyleri arasındaki ilişkilerin izlenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Fenwick Smith, A., Dahlberg, E. E., & Thompson, S. C. (2018). Systematic review of resilience-enhancing, universal, primary school-based mental health promotion programs. *BMC Psychology*, 6(1), 30-4. <https://doi.org/10.1186/s40359-018-0242-3>
- Fraser, M. W., Richman, J. M., & Galinsky, M. J. (1999). Risk, protection and resilience: Toward a conceptual framework for social work practice. *Social Work Research*, 23, 129-208. <http://dx.doi.org/10.1093/swr/23.3.131>
- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Allyn & Bacon.
- Gizir, C. A. (2007). Psikolojik sağlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerinde bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Gizir, Z. (2002). *Anaokuluna devam eden dört-beş yaş çocuklarında sosyal davranışların gelişimi ile benlik saygısı arasında ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Görgü, E. (2015). Okula devam eden 5-6 yaş grubu çocukların bağlanma biçimleri ve sosyal davranışları ile annelerinin bağlanma biçimi ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Graber, R., Pichon, F., & Carabine, E. (2015) *Psychological resilience: Capturing the state of the research. Literature review*. Overseas Development Institute.
- Greene, R. R. (2002). Holocaust survivors: A study in resilience. *Journal of Gerontological Social Work*, 37(1), 3-18. https://doi.org/10.1300/J083v37n01_02
- Gresham, F. M., & Elliott, S. N. (1990). *Social skills rating system*. Mn. Circle Pines, Ags.
- Gresham, F. M., Sugai, G., & Horner, R. H. (2001). Interpreting outcomes of social skills training for students with high-incidence disabilities. *Exceptional Children*, 67(3), 331-344. <https://doi.org/10.1177/001440290106700303>
- Gülşay Ogelman, H., & Özyürek, A. (2020). Koruyucu ve biyolojik aileye sahip okul öncesi çocukların ego sağlıklarının karşılaştırılması. *Current Research in Social Sciences*, 6(2), 161-169. <https://doi.org/10.30613/uresosc.758158>
- Gülşay Ogelman, H., Güngör, H., Körükçü, Ö., Erten Sarıkaya, H., & Erol, A. (2016). Resmi bağımsız anaokulları ile anasınıfları bulunan ilkokul ve ortaokulların açık oyun alanlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Denizli örneği). *USBES V, 2016 Bildiriler Kitabı*, 319-330.
- Günder, E. (2011, 8-10 Eylül). Okul öncesi dönemde çocukların sosyal uyum becerilerinin değerlendirilmesi [Kurultay sunumu]. 20. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Günindi, Y. (2011). Bağımsız anaokullarına ve anasınıflarına devam eden çocukların sosyal becerilerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 133-144.

- Gürkan, U. (2006). Yılmazlık Ölçeği (YÖ): Ölçek geliştirme, güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(2), 45-74.
- Hall, J., Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj Blatchford, I., & Taggar, B. (2009). The role of pre-school quality in promoting resilience in the cognitive development of young children. *Oxford Review of Education*, 35(3) 1-43. <https://doi.org/10.1080/03054980902934613>
- Hamilton, M., & Redmond, G. (2010). *Conceptualisation of social and emotional wellbeing for children and young people, and policy implications for the Australian Research Alliance for Children and Youth and the Australian Institute of Health and Welfare*. Retrieved February 13, 2021, from <http://australianchildwellbeing.com.au>
- Han, L., Zhao, S. Y., Pan, X. Y., & Liao, C. J. (2018). The impact of students with left-behind experiences on childhood: The relationship between negative life events and depression among college students in China. *International Journal of Social Psychiatry*, 64(1), 56-62. <https://doi.org/10.1177/0020764017739332>
- Harms, C., Pooley, J. A., & Cohen, L. (2017). The protective factors for resilience scale (PFRS): Development of the scale. *Cogent Psychology*, 4(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/23311908.2017.1400415>
- Harrod, N. R., & Scheer, S. D. (2005). An exploration of adolescent emotional intelligence in relation to demographic characteristics. *Adolescence*, 40(159), 503-512.
- Herrman, H., Stewart, D. E., Diaz Granados, N., Berger, E. L., Jackson, B., Yuen, T. (2011). What is resilience? *The Canadian Journal of Psychiatry*, 56(5), 258-265. <https://doi.org/10.1177/070674371105600504>
- Hosokawa, R., & Katsura, T. (2017). A longitudinal study of socioeconomic status, family processes, and child adjustment from preschool until early elementary school: The role of social competence. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 11(1), 1-28. <https://doi.org/10.1186/s13034-017-0206-z>
- Howell, K. H., Graham Bermann, S.A., Czyz, E., & Lilly, M. (2010). Assessing resilience in preschool children exposed to intimate partner violence. *Violence and Victims*, 25(2), 150-164. <https://doi.org/10.1891/0886-6708.25.2.150>
- İlgin, T. İ. (2018). *Okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ve sosyal değer kazanımları ile ebeveyn sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İleri, G., & Gültekin Akduman, G. (2019). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile zorba ve kurban çocuk davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(64), 581-587. <https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3380>
- Jamyang Tshering, K. (2004). *Social competence in preschoolers: an evaluation of the psychometric properties of the preschool Social Skills Rating System (SSRS)* [Unpublished doctoral dissertation, Pace University]. Pace Digital Repository.
- Jaureguizar, J., Garaigordobil, M., & Berneras, E. (2018). Self-concept, social skills, and resilience as moderators of the relationship between stress and childhood depression. *School Mental Health*, 10, 488-499. <https://doi.org/10.1007/S12310-018-9268-1>
- Kadim, M. (2012). Okul öncesi öğretmenlerinin oyun etkinliklerine ilişkin öz-yeterliliklerinin görev yapılan okul türüne göre incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 2(1), 1-21.
- Kara, F. C. (2019). *3-6 yaş çocukların sosyal beceri düzeyleri ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının gelişim özellikleri ve sosyal beceri düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 231-254.
- Keane, S. P., & Calkins, S. D. (2004). Predicting kindergarten peer social status from toddler and preschool problem behavior. *Journal Of Abnormal Child Psychology*, 32(4), 409-423. <https://doi.org/10.1023/B:JACP.0000030294.11443.41>
- Kıran, E. (2017). Toplumsal cinsiyet rolleri bağlamında Türkiye’de çocuk gelinler. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi ICOMEP 2017 Özel Sayısı*, 1-8.
- Kim, M. J., Doh, H. S., Hong, J. S., & Choi, J. S. (2011). Social skills training and parent education programs for aggressive preschoolers and their parents in South Korea. *Children and Youth Services Review*, 33(6), 838-845. <https://doi.org/10.1016/j.childhood.2010.12.001>
- Köse, N. (2009). *7-13 yaş çocuklarının duygusal zeka düzeyleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kurtulan, B. (2015). Erken çocukluk döneminde (4-7 yaş) bilişsel beceriler ile sosyal beceriler arasındaki ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kwok, O., Hughes, J. N., & Luo, W. (2007). Role of resilient personality on lower achieving first grade students' current and future achievement. *Journal of School Psychology*, 45(1), 61-82. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2006.07.002>
- Laipe, D., Carlo, G., Torquati, J., & Ontai, L. (2004). Children's perception of family relationships as assessed in a doll story completion task: Links to parenting, social competence and externalizing behavior. *Social Development*, 13(4), 551-569. <https://doi.org/10.1111/J.1467-9507.2004.00283.X>
- LeBuffe, P. A. (2002). *Can we foster resilience? An evaluation of a prevention program for preschoolers*. Retrieved February 1, 2021, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED477671.pdf>
- Lepore, S. J., & Revenson, T. A. (2014). Resilience and posttraumatic growth: Recovery, resistance, and reconfiguration. In Calhoun, L. G., & Tedeschi, R. G. (Eds.), *Handbook of posttraumatic growth: Research & practice* (pp. 24-46). Psychology Press.

- Lloyd, A., McKay, R. T., & Furl, N. (2022). Individuals with adverse childhood experiences explore less and underweight reward feedback. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(4).
- Luthar, S. S., Cichetti, D., & Becker, B. (2000). The construct of resilience: A critical evaluation and guidelines for future work. *Child Development*, 71(3), 543-562. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00164>
- Mandlco, B. L., & Peery, J. C. (2000). An organizational framework for conceptualizing resilience in children. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 13(3), 99-111. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6171.2000.tb00086.x>
- Masten, A. S., & Reed, M. J. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder, & S. J. Lopez (Eds.), *The handbook of positive psychology* (pp. 74-88). Oxford University Press.
- Mavi Dervişoğlu, C. (2007). *Okul öncesi kurumlarına devam eden 6 yaş çocuklarının, sosyal becerilerini ve problem davranışlarını etkileyen faktörlerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mercurio, C. M. (2003). Guiding boys in the early years to lead healthy emotional lives. *Early Childhood Education Journal*, 30(4), 255-258. <https://doi.org/10.1023/A:1023343825689>
- Merrel, K. W., Juskelis, M.P., Tran, O. K., & Buchanan, R. (2008). Social and emotional learning in the classroom: Evaluation of strong kids and strong teens on students' social emotional knowledge and symptoms. *Journal of Applied School Psychology*, 24(2), 209-224. <https://doi.org/10.1080/15377900802089981>
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. JosseyBass.
- Mertler, C. A., & Vannatta, R. A. (2005). *Advanced and multivariate statistical methods: Practical application and interpretation*. Pyrczak Publishing.
- Mukay Yüksel, M. (2009). Okul Sosyal Davranış Ölçeklerinin (OSDÖ) Türkçeye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 1605-1650.
- Nisbet, R., Elder, J., & Miner, G. (2009). *Handbook of statistical analysis and data mining applications*. Elsevier Publishing Company.
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günindi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H., & Karayol, S. (2014). Okul öncesi sosyal beceri değerlendirme ölçeği öğretmen formunun geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(8), 37-46.
- Önder, A., & Gülay Ogelman, H. (2011). The reliability-validity study for the ego resiliency scale (teacher-mother-father forms) for children aged between 5 and 6. *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 5-21.
- Önder, A., & Ogelman, H. G. (2011). Beş-Altı Yaş Çocukları için Ego Sağlamlığı Ölçeğinin (Öğretmen-anne-baba formları) güvenilirlik geçerlik çalışması. *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 2(1), 5-21.
- Özbeş, S. (2009). *Anaokulu ve Anasınıfı Davranış Ölçeğinin geçerlik güvenilirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özbeş, S. (2019). Okul Öncesi Çocuklar İçin Sosyal Duygusal İyi Oluş Ve Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinin (PERİK) geçerlik güvenilirlik çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 756-786. <https://doi.org/10.26466/opus.518062>
- Özdemir, N., & Adıgüzel, V. (2021). Sağlık çalışanlarında sosyal zekâ, benlik saygısı ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 12(1), 18-28. <https://doi.org/10.14744/phd.2020.96658>
- Öztürker, B. (2014). *6 yaş çocuklarının olumlu sosyal davranışları ile anne ve öğretmen özgeçiliği arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özyürek, A. (2017). Okul öncesi çocukların duyguları tanıma ile duyguları yönetme ve arkadaşlık becerileri arasındaki ilişki. *Akademik Bakış Dergisi*, 59, 128-140.
- Özyürek, A., Beğde, Z., & Yavuz, N. F. (2014). Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile yakın çevresindeki yetişkin etkileşimleri arasındaki ilişki. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 111-129. <https://doi.org/10.5578/JSS.8243>
- Park, S. Y., & Cheah, C. S. L. (2005). Korean mothers' proactive socialisation beliefs regarding preschoolers' social skills. *International Journal of Behavioral Development*, 29(1), 24-34.
- Pehlivan, G. (2006). *CHAID analizi ve bir uygulama* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Polat, Ö., & Aydın, D. (2021). 48-60 aylık çocukların dinleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 17(1), 39-53. <https://doi.org/10.17244/eku.909094>
- Polizzi, C., Lynn, S. J., & Perry, A. (2020). Stress and coping in the time of COVID-19: Pathways to resilience and recovery. *Clinical Neuropsychiatry*, 17(2), 59-62. <https://doi.org/10.36131/CN20200204>
- Powell, K. M., Rahm Knigge, R. L., & Conner, B. T. (2021). Resilience Protective Factors Checklist (RPF): buffering childhood adversity and promoting positive outcomes. *Psychological Reports*, 124(4), 1437-1461.
- Prince Embury, S. (2015). Assessing personal resiliency in school settings: the resiliency scales for children and adolescents. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 25(1), 55-65. <https://doi.org/10.1017/jgc.2014.22>
- Ran, L., Wang, W., Ai, M., Kong, Y., Chen, J., & Kuang, L. (2020). Psychological resilience, depression, anxiety, and somatization symptoms in response to COVID-19: A study of the general population in China at the peak of its epidemic. *Social Science & Medicine*, 262(113261), 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2020.113261>

- Reed Victor, E., & Stronge, J. H. (2002). Homeless students and resilience: Staff perspectives on individual and environmental factors. *Journal of Children and Poverty*, 8(2), 159-183. <https://doi.org/10.1080/1079612022000005375>
- Rutter, M. (1990). Psychosocial resilience and protective mechanisms. In J. E. Rolf, A. S. Masten, D. Cicchetti, K. Nuechterlein, & S. Weintraub, *Risk and protective factors in the development of psychopathology* (pp. 181-214). Cambridge University Press.
- Saitoğlu, R. (2020). *Okul öncesi çocukların sosyal becerileri ile problem davranışlar ve akran ilişkilerinin sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- San Bayhan, P., & Artan, İ. (2004). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Morpa Yayınları.
- Sazak, E. (2003). *Zihin engelli birey için hazırlanan akran aracılı sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Seçer, Z., & Karabulut, N. (2016). Anne-babaların duygusal sosyalleştirme davranışları ile okul öncesi çocukların sosyal becerilerinin analizi. *Eğitim ve Bilim*, 41(185), 147-165. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2016.4378>
- Swindells, D., & Stagnitti, K. (2006). Pretend play and parents' view of social competence: The construct validity of the child-initiated pretend play assessment. *Australian Occupational Therapy Journal*, 53(4), 314-324. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1630.2006.00592.x>
- Sylva, K., Siraj Blatchford, I., Taggart, B., Sammons, P., Melhuish, E., Eliot, K., & Totsika, V. (2006). Capturing quality in early childhood through environmental rating scales. *Early Childhood Research Quarterly*, 21(1), 76-92. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2006.01.003>
- Şahan Aktan, B., & Önder, A. (2018). Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 20-30.
- Şepitci Sarıbaş, M., & Tezel Şahin, F. (2021). Annelerin duyu düzenleme stratejileri ve kişiler arası duyu düzenleme becerilerinin çocuklarının duyu düzenleme becerileriyle ilişkisi. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(46), 1226-1261. <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3036>
- Taylor Z. E., Eisenberg N., Spinrad T. L., & Widaman K. F. (2013). Longitudinal relations of intrusive parenting and effortful control to ego-resiliency during early childhood. *Child Development*, 84(4), 1145-1151. <https://doi.org/10.1111/cdev.12054>
- Taylor, Z. E., Sulik, M. J., Eisenberg, N., Spinrad, T. L., Silva, K. M., Lemery Chalfant, K., Stover, D. A., & Verrellic, B. C. (2014b). Development of ego-resiliency: Relations to observed parenting and polymorphisms in the serotonin transporter gene during early childhood. *Social Development*, 23(3), 433-450. <https://doi.org/10.1111/sode.12041>
- Tenenbaum, H. R., Visscher P., Pons F., & Harris P. L. (2004). Emotional understanding in Quechua children from an Agro-Pastoralist village. *International Journal of Behavioral Development*, 28(5), 471-478. <https://doi.org/10.1080/01650250444000225>
- Tetik, S., & Akkaya, B. (2018). Üniversite gençlerinin duyu yönetimi becerileri üzerine bir araştırma. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(4), 99-121.
- Ulgen, E. K. (2017). *Makine öğrenimi bölüm-5 (karar ağaçları)*. https://medium.com/@k.ulgen90/makine-%C3%B6%C4%9Frenimi-b%C3%B6l%C3%BCm-5-karar-a%C4%9Fa%C3%A7lar%C4%B1-c90bd7593010_sayfasından-12-Aralık-2022'de-erişilmiştir.
- Uluyurt, F. (2012). *Bazı değişkenlere göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocuklarının akran ilişkileri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ungar, M., Brown, M., Liebenberg, L., Othman, R., Kwong, W. M., Armstrong, M., & Gilgun, J. (2007). Unique pathways to resilience across cultures. *Adolescence*, 42(166), 287-310.
- Updegraff, K. A., Mchale, S. M., & Crouter, A. C. (2001). Parents involvement in adolescent peer relationships: A comparison of mothers and fathers roles. *Journal of Marriage and Family*, 63(3), 655-668. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2001.00655.x>
- Uysal, A., & Kaya Balkan, İ. (2015). Sosyal beceri eğitimi alan ve almayan okul öncesi çocukların, sosyal beceri ve benlik kavramı düzeyleri açısından karşılaştırılması. *Psikoloji Çalışmaları*, 35(1), 27-56.
- Uysal, E. (2006). *Farklı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş grubundaki çocukların çoklu zeka kuramına göre incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ünsal, F. Ö. (2016). *Okul öncesi çocuklar için psikolojik dayanıklılık programının 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerine ve problem davranışlarına etkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Walsh F. (2020) Loss and resilience in the time of COVID-19: Meaning making, hope, and transcendence. *Fam Process*, 59(3), 898-911. <https://doi.org/10.1111/famp.12588>
- Walsh, F. (2016). *Strengthening family resilience*. The Guilford Press.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Yüksel G. (2004). *Sosyal beceri envanteri el kitabı*. Asil Yayın Dağıtım.

Extended Abstract

Purpose

Acquiring social skills at an early age and being related to psychological resilience make it important and necessary to conduct studies that address these two issues together. In our country, it has been observed that research on resilience has recently begun and studies with preschool children are limited. On the other hand, in the literature, there are studies on the social skills of preschool children, but the psychological resilience and social skills of children. No research has been found that reveals the relationship between children's social skills and which personal variables affect children's social skills by using CHAID analyzes and examining them in a multidimensional way. In this respect, this study, which is original and thought to contribute to the field, aimed to examine the relationship between the psychological resilience of preschool children and their social skills, as well as the personal variables that affect children's social skills. For this purpose, answers to the following questions were sought:

- Is there a significant relationship between the psychological resilience and social skills of preschool children?
- What are the personal variables that affect the sub-dimensions of preschool children's social skills and their overall social skills?

Method

The research is a descriptive study in which a current situation is revealed. In the research in the relational screening model, the existence and degree of change between the variables was tried to be revealed. In addition, a decision tree, one of the classification models, was used to determine which personal variables affected the social skills of preschool children.

The population of the research consists of 1651 children aged 48-72 months who continue their pre-school education in kindergartens and kindergartens in primary schools affiliated to the Ministry of National Education in the Çaldıran district of Van province in the 2021-2022 academic year. A sample of 315 children, whose parents' voluntary consent was obtained by simple random sampling method, formed a sample from this population.

In the research, General Information Form was used to obtain information about children's age, gender, birth order and what kind of pre-school education institution they attend. The Child Ego Resilience Scale was used to determine the psychological resilience levels of the children, and the Preschool Social Skills Assessment Scale (OSBED)-Teacher Form was used to determine the social skill levels.

As a result of the analysis, it was found that the data showed a normal distribution. In this context, Pearson Correlation Coefficient was used to determine the relationship between psychological resilience levels and social skill levels of children. The decision tree CHAID algorithm was used to determine the personal variables that affect the social skill levels of preschool children.

Results

As a result of the research, it was revealed that there is a moderately positive relationship between the psychological resilience of children and their social skill levels. As a result of the CHAID analysis, the beginning skills of the children attending kindergarten, the friendship skills of the girls, the friendship skills of the boys, the skills of managing the emotions of 61-72 months old girls, the skills of managing the emotions of the 48-60 month-old girls, the social skills of the girls attending the kindergarten. It was found that the skill levels of the boys were significantly higher than the social skill levels of the boys. It was also examined which personal variables were affected by the academic support skills of the children, and it was seen that no tree structure was formed as a result of the CHAID analysis.

Suggestions

In the light of the results of the research, the following suggestions are given in order to contribute to parents, teachers and the literature:

- Seminars can be organized for parents about what psychological resilience is, why it is important and how they can increase their children's resilience.
- Parents can be trained on how to support their children's social skills.
- Teachers can carry out activities to increase children's psychological resilience and social skills.

- In order for the kindergartens to become more qualified in terms of quality, to be more equipped in terms of physical opportunities, and to ensure that the educational environments can support the development of children, arrangements can be made by discussing with experts, teachers and authorities on this subject.
- This research was carried out with children who continue their pre-school education in kindergartens and kindergartens in primary schools affiliated to the Ministry of National Education in the Çaldıran district of Van. Similar studies can be carried out with children from different age groups in different provinces and districts.

Studies can be conducted to examine the psychological resilience and social skill levels of children by using the CHAID analysis.